

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare odată în săptămână: DUMINECA

<p>Prețul Abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr. „ „ „ „ pe 1/2 an 2 „ 50 „ „ România și străinătate pe an . 14 franci „ „ „ „ pe 1/2 an 7 „</p>	<p>Prețul inserțiunilor: Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte, 3 fl., până la 200 de cu- vinte, 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Correspondențele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ“; care a banii de prenumerațiune și inserțiuni la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș</p>
---	--	--

Nr. 223 pres. ex 1894.

NICOLAE

din îndurarea lui Dumnezeu Episcop al Eparhiei
gr-orientale române a Caransebeșului.

Dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru
Iisus Christos.

Iubit cler și popor eparhial!

Minunăte și necuprinse de mintea omenească, iubit cler și popor, sunt orându-lile lui Dumnezeu, care încă dela începutul lumii s'au adus pentru binele și fericirea neamului omenesc. Dar cea mai însemnată dintre toate orându-lile acestea fără îndoială este făgăduința lui, de a trimite în lume un Mântuitoriu său Mesia, care să mântuască omenii de păcate, de întunecimea minții, de stricăciunea năravurilor, și în scurt de desfrânările și sălbătécile cele înfricoșate, în care inota lumea de atunci.

Așa s'a și întâmplat. Căci la plinirea vremilor a și venit în lume Mesia cel făgăduit de Dumnezeu, cel prorocit de aleșii lui, și cel așteptat de omenii, însuși Fiul lui Dumnezeu, Unul-născut din Tatăl mai înainte de toți veșii, Domnul nostru Iisus Christos, care pogorindu-se din ceruri, și întrupându-se din Preacurata fecioră Maria, prin jertfirea sa de bunăvoie, a săvârșit actul cel măreț al rescumpărării și mântuirii neamului omenesc întreg.

Ne putem închipui, iubit cler și popor, nemărginita bucurie a omenilor bineșimțorii de atunci la ivirea acestui fenomen extraordinariu, a acestei minuni a minunilor dumnezeiești: când ceriul s'a împințat cu pământul spre bucurie, când ângerii s'au împreunat cu omenii spre sărbare, când omul cel păcătos s'a împecat cu Dumnezeu spre mântuire.

Pare că și noi cei de aci încă auzim în spiritul nostru vestea cea îmbucurătoare, adusă de ângerii Domnului păstorilor pe pământ: Astăzi s'a născut nouă Mântuitoriu Christos în cetatea lui

David! Pare că și noi cei de aci încă ne alăturăm în cugetele noastre păstorilor în peșteră, și împreună cu ei aducem închinăciune și mărire noului născutului prunc, Dumnezeu-om. Pare că și noi cei de aci încă auzim în gândurile noastre îmbucurătoare cântare a ângerilor în ceruri: Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pământ pace, între omenii bunăvoire!

Și cum se nu auzim și noi în cugetele noastre acele vești îmbucurătoare, cum se nu ne bucurăm, se nu ne mângâiem și se nu ne îndulcim și noi în spiritul nostru de acele cântări ângeresci la născerea Domnului și Mântuitoriuului nostru Iisus Christos, când el a venit în lume și s'a jertfit nu numai pentru unii, ci pentru toți omenii până la sfârșitul veacului? când așa dar acele cântări ângeresci și acele vești îmbucurătoare aduse pe pământ de ângeri, nu s'au adus numai pentru cei de atunci, nu numai pentru un loc și timp anumit, ci pentru toate timpurile și pentru toți omenii din rotogolul pământului acestuia?

Iată, iubitorilor, pentru ce sărbăm noi această mare și sântă sărbătoare de bucurie, înțelepțesce aședată de biserică noastră întru amintirea Născerii Domnului și Mântuitoriuului nostru Iisus Christos. Să o sărbăm deci, încât ne iartă împregiurările grele de față, cum se cuvine și cum o cere însemnatatea ei, bine știind, că ea e cea dintâi întră toate sărbătorile noastre, că ea a dat naștere și celorlalte sărbători, și că fără de ea noi nu am avé Paști, nici Înălțare, nici Rusalii său Pogorirea Duhului sfânt. Să o sărbăm și, cu evlavie creștină, plini de însuflețire și de mulțămire către Părintele cel ceresc pentru toate bunățile, câte le revarsă din noianul îndurărilor sale asupra noastră.

* * *

Am și, iubit cler și popor, că Născerea Domnului nostru Iisus Christos e o sărbătoare de bucurie. Așa și e; dar ea e totodată și o sărbătoare de

pace și bunavoire seu bunăînțelegere între oameni, pentru că așa o au vestit ângerii Domnului în ceruri.

Dar cum ar și pute fi bucurie fără pace și bunăînțelegere între oameni? Cum ar pute ave loc bucuria acolo, unde în loc de pace și bunăînțelegere ar domni vrajba și neînțelegerea? Când cineva e nepăciuit, turburat și necăjit în sufletul său, când el se află în vrajbă cu al săi, ori cu alții străini de aceia, cum pôte ore se afle lăcaș bucuria în inima lui? Bucuria e contrară vrăjbiei, care turbură pe om în întreaga lui ființă și pentru aceea ele nu pot sta la un loc împreună.

Să vede deci, cât de folositoare e pentru om pacea și bunăînțelegere. Prin pace și bunăînțelegere lucrurile cele mici devin mari, precum din contră prin nepăciuire și neînțelegere și lucrurile cele mai mari devin mici și se nimicesc cu totul, pentru că pacea zidesce, era vrajba dărîmă și resipesce, cum exemplele ne arată. Pacea mai incolo și bunăînțelegerea promovază artele și științele, comerțul și industria, ba chiar și religiozitatea și moralitatea. Lucru prea firesc, căci dacă noi trăim în pace unii cu alții, atunci unii altora ne stăm într'ajutoriu în necazurile noastre, unii pre alții ne spriginim în lipsele și trebuințele noastre, împlinindu-ne astfel cu plăcere datorințele, ce le avem către deapropoalele noastre. Cu un cuvânt, atunci trăim ca frații, cum se cuvine, și o, iubitorilor, cât de frumos este a trăi oamenii în adevărată frățietate. Pentru aceea dice Psalmistul: Iată acum ce e bun și frumos, a locui frații împreună!

Iată, iubitorilor, pentruce S. Scriptură ne îndemna de atâtea ori și cu atâtea stăruință, ca să fim iubitori de pace și de bunăînțelegere. Iată, pentruce însuși Mântuitorul nostru Iisus Christos numesce pe făcătorii de pace fericiți, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema; pentru ce el a poruncit învățăceilor săi, că dacă vor intra într'o casă, să dică: Pace să fie în casa acesta! Pentru ce i-a mângăiat el la despărțire cu cuvintele: Pacea mea las vouă! Pentru ce a agrăit el pe învățăceii săi, după învierea sa, tot cu cuvintele: Pace vouă! Și precum Iisus, așa și apostolii lui după densusul au stăruit tot așa de mult pentru susținerea păcii și a bunei înțelegeri între credincioși. Apostolul Pavel cu deosebire îndemna la pace dicând: De este cu putință, cu toți oamenii să aveți pace!

Dar cu toate aceste învățături sfinte și îndemnuri dumnezeiesci trebuie să mărturisim, iubitorilor, că puțină pace și bună înțelegere domnesce adî în lume. Orbele patini, și mai ales: ura, pisma, răința și neșafiosul egoism seu iubirea numai de sine, nu mai cunosc margini, răstornă tot ce le stă în cale. Poporă se luptă cu poporă până la nimicire, pentru interese închipuite lipsite de dragostea creștină, de temerile cele adevărate morale. În viața socială pare că stau oameni cu oameni să se rupă pentru avuții, pentru căștiguri materiale, pentru onoruri, ranguri și

mărire deșertă. În viața casnică și în familii încă domnesce multă nepăciuire. Despre căsătorii nefericite și familii ruinate ne mai amintind, putem dice, că puține case se vor afla, unde pacea casnică se nu se turbure prin neînțelegeri, unde în imbulzela grijilor și necazurilor zilnice, inimile se nu se înăspră, se nu se amărăscă.

Mai mult iubitorilor! Patimile omenești deslănțuite se duc așa departe, încât deja au început a da năvală chiar și asupra religiei și bisericii creștinesci. Pare că pornirile oamenilor fără conștiință religioasă țintesc intracolo, ca neamul omenești să se întorcă la stricăciunea năravurilor, la seltăciunile și la caosul nefericitelor timpuri dinainte de venirea Mântuitorului Christos în lume. Până și convingerile religioase ale creștinilor voesc acei oameni rătăciți în închipuirile lor, să le răstorne, căutând căi și mijloce, ca să înstrăineze poporul credincios de la biserica sa, de la datinele și obiceiurile sale strămoșesci, și de la legăturile sale duhovnicești cu biserica, înrădăcinate de vécuri în viața noastră creștină.

* * *

Din toate, câte s'au dis până aici, iubit cler și popor, urmază că noi sntem datori să trăim în pace și în bunăînțelegere unii cu alții. Și fiindcă patimile omenești snt, care turbură pacea și bunăînțelegerea între oameni, urmază mai departe, că noi datori sntem, să înfrnăm patimile noastre de câte ori vin în împotrivire cu legile dumnezeiesci și cu mintea cea sănătosa a omului.

Eră încât pentru pornirile cele amenințătoare, dușmănoase, amintite în urmă, să facem și noi aceea, ce au făcut părinții nostri în asemenea împrejurări grele: să ne tragem și noi la adăpostul bisericii noastre strămoșesci, să ținem încă și mai strins la credința părinților nostri, la legea și biserica aceea, în care ei s'au născut și botezat, au trăit, răposat și odihnesc în Domnul: la sfânta, Maica noastră biserică dreptcredincioasă răsăritenă! Această biserică a fost scutul și mângăerea părinților, moșilor și strămoșilor nostri în totdeauna; tot acesta se ne fie și nouă scutul și mângăerea pe acest pământ până la sfârșitul veacului.

Pre lângă aceea vom ținea strins la școlele noastre confesionale, va să dică la lumină, dar nu la cea păgănescă, care nu recunoște Dumnezeu, credință și năravuri bune, ci la cea creștină, scosă din vecinicele și luminatele învățături evanghelice. Aceste școle ne vom silii noi după putință a le înmulți, a le înbunătăți și provede cu învățatori harnici, după lipsele și trebuințele noastre, ținend cont de sborul învățămîntului și al culturii celei adevărate.

În sfârșit, ne vom îngriji, ca în viitoriu să imbrățișăm încă și mai cu căldură comerțul și industria, și să ne păstrăm ca lumina ochilor moșio-

rele noastre părintesci, ca să nu se înstrăineze și să se lipsescă astfel familiile noastre de cele mai trebuincioase mijloace de viață. Și așa cu înfrântele aceste arme ale credinței strămoșesci, ale luminii creștinesci și ale conservării moșilor noastre părintesci, încredințați în ajutorul lui Dumnezeu și în puterile noastre proprii, vom sta tari ca stâncă și gata de a înfrunta ori ce primejdie ne-ar întimpina.

În acest înțeles vine a se lua, iubiților, cântarea cea frumoasă a îngerilor în ceruri: Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, și pre pământ pace, între ómeni bunavoiire! Și cu aceste cuvinte sfinte mă adresez și eu către voi la aceste sfinte și mari sărbători, din inimă dorind, ca pace și bună înțelegere pururea să domnescă între voi!

Încredințat, iubt cler și popor, că voi veți primi aceste sfaturi binevoitoare ale Arhierelui vostru cu plăcere și dragoste fiescă; că veți fi și în viitoriu statornici în credința și aședămintele bisericii noastre dreptmăritore, ereditate dela moși și strămoși nostri; că voi nu veți lăsa să fiți duși în rătăcire din partea celor rău voitori ai nostri, fie măcar și prin cele mai măgulitoare făgăduințe: Vă poftesc din inimă, ca S. S. Sărbători ale Nascerei Domnului și Mântuitoriului nostru Iisus Christos să le petreceți în pace și sănătate, împreună cu întreg cuprinsul vostru, și ca peste țările voastre și peste toate celelalte averi ale muncii voastre, să se reverse darul și îmbelșugarea ceriului și rămân cu binecuvântarea mea arhierescă.

Al vostru

Caransebeș, în 18 Decembre 1894.

de tot binele voitoriu

Nicole Popea, m. p.

Episcop.

La Nașterea lui Isus

„Pomenire a făcut minunilor sale“
Palm. 110. 4.

Cuvintele acestea se pot întrebuința la toate sfaturile și lucrurile lui Dumnezeu noauă cunoscute. Tot ce a făcut el mai înainte și ce mai face sunt mărturii și monumente a mărimii lui. Fiecare faptură, dela minunatul soare până la micuțul grăunte de năsip, dela om până la vermele tirătoriu este o pomenire, care trebuie să deștepte și să nutrească în noi cugetarea la Dumnezeu și la mărirea lui. Nu mai puțin activitatea prevedinței divine stărnește în noi idei despre puterea, înțelepciunea și bunătatea lui.

Alătura cu aceste mărturii a mărimii lui Dumnezeu — dacă nu mai presus — trebuie să punem noi și întemplantarea, care o pomenim astăzi. Trinitatea Fiului său este un monument neperitoriu, care l'a pus Dumnezeu ca semn al bunătății și mărimii lui. Fiecăruia, ce privește la acest monument, trebuie să

și pară Dumnezeu ca vrednic de cinste și mărire tot mai mare.

Și întru adevăr Dumnezeu prin Nașterea lui Isus s'a făcut oamenilor și mai mărit!

Când însă zicem: Dumnezeu prin aceasta s'a făcut mai vrednic de mărire și cinste mai mare, să nu se înțeleagă, că el mai înainte n'a fost vrednic de atâta cinste și mărire. Nu, el a fost și înainte de nașterea lui Isus mărit și cinstit în asemenea măsură. Însă fapăturile lui nu cunoșteau în tot-deuna toate cauzele, cari li înfățișau lor pre Dumnezeu ca venerabil, ci acelea le învățau ei numai cu încetul a le cunoaște. Îndată ce ajungeau ei dară la cunoștiința unei cauze noauă trebuia ca Dumnezeu să le pară și mai venerabil. Astfel prin nașterea lui Isus deveni Dumnezeu și mai venerabil oamenilor, pentru că ei prin aceasta dobândiră o noauă cauză spre mărirea și cinstirea lui.

Aceasta s'a întemplantat mai întâiu la locuitorii ceriului. Evangelistul ne spune, că nașterea lui Isus a fost vestită de un înger, și că la aceea ocaziune s'a ivit o mulțime de cete cerești, cari preamăriau pre Dumnezeu. Întemplantarea aceasta trebuie dară că nu a fost cunoscută de înainte locuitorilor ceriului, d'aceea a privit-o ei ca una mare și însemnată, pentru care a preamărit ei cu așa înșufțire pre Dumnezeu, după cum ne spune evangelistul. Nașterea lui Cristos trebuie să le fie fost lor o zi de bucurie, închinăciune și mulțămire lui Dumnezeu.

Și acei locuitori ai ceriului, carii mai înainte au fost cetățeni pământești și prin vieța lor cuvioasă după moarte au fost redicați pe o treaptă mai înaltă în împărăția ceriului, negreșit au avut parte la bucuria nașterii lui Cristos; cel puțin aceasta o vedem din cuvintele lui Isus la Ioan 8. 56: „Avram... s'ar fi bucurat, ca să văză ziua mea, și a văzut și s'a bucurat.“

Acest credincios închinătoriu a lui Dumnezeu încă când trăia pe pământ spera în venirea acelu mare urmaș, prin care să vor binecuvânta toate neamurile pământului, dar până când au fost el în vieță această nădejde a lui nu s'a împlinit. A petrecut el în familia sa multe întemplantări de bucurie, dar aceea, care a adus dar și binecuvântare la întreg neamul omenesc, — încă n'a petrecut-o. Totuș zice Isus, că el a văzut-o și s'a bucurat; prin urmare bucuria aceasta a simțit-o el în ceriu, de unde a văzut el venirea Mântuitoriului lumii. Această întemplantare însă nu poate ca să fie făcut cunoscută numai singur lui Avram, ci toate sufletele oamenilor drepti și cuvioși, cari dela începutul lumii au trecut în vecinicie, trebuie să fie avut cunoștiință de ea, s'o fie văzut, să se fie bucurat de ea și să fie laudat pre Dumnezeu pentru binefacerea sa aceasta față de neamul omenesc.

Așa dară cu tot dreptul putem zice: ca prin nașterea lui Cristos Dumnezeu a devenit și mai vrednic de laudă și mărire la locuitorii ceriului.

Tot aceasta socotim și la *locuitorii pământului*. Fără îndoială aceștia au avut deja înainte alte multe dovezi despre mărețele intențiuni și însușiri a lui Dumnezeu. La tot cazul nu li-a fost lor necunoscută mulțimea de așezăminte a lui Dumnezeu spre binele și folosul oamenilor; de sigur cunoșteau ei și trista stare, în care au căzut omenirea prin răătăciri, greșeli și desfrânări, și sperau, că Dumnezeu i-va scoate odată din acea stare. Însă nu s'a ivit încă omul, carele ar fi fost în stare, să smulgă neamul omenesc din aceea stare stricată, de a-l aduce la o cunoștință mai bună și de a-l împăca earăș cu Dumnezeu. În sfârșit veni acel om, și acum văzură de nou, cât de înțelepte și pline de iubire sunt intențiunile lui Dumnezeu; acum se minunau ei de sfatul lui Dumnezeu, carele a trimis în lume pe Fiul său unul născut, ca toți, cari cred în el, să nu piară, ci să se măntuiască și să dobândească viața de veci.

Acestora însă prin nașterea lui Cristos li-a mai arătat Dumnezeu:

1. *Că el împlinește ce promise.* Cu mult înainte de aceasta a fost așteptată venirea unui astfel de om, pentru că aceasta era promisă de Dumnezeu. Dar mii de ani au trecut până la împlinirea acestei făgăduințe. În anii cei din urmă părea ea ca zădărnicită, de oare-ce poporul iudeesc a fost dus în o țară străină și casa lui David a pierdut strălucirea de mai înainte. În sfârșit însă totuși veni, acel mare urmaș a lui Avram și David, și se împliniră toate tocmai așa, precum s'a vestit înainte de prorocii lui Dumnezeu. El a venit din *poporul și neamul*, sub acele *împrejurări*, la *acel loc*, precum a fost vestit mai înainte. Și mai mult dară trebuie să cinstească oamenii pe Dumnezeu, acărui cuvinte și făgăduințe nu rămân nici când neîmplinite

2. Prin nașterea lui Isus s'a arătat la lumină și *înțelepciunea* lui Dumnezeu. Întăiu prin *alegerea omului*, prin carele va să se ajute oamenilor. Face numai onoare înțelepciunii unui împărat, dacă spre împlinirea voințelor sale știe să aleagă numai astfel de persoane, cari au inimă și putință spre aceasta. Așa și înțelepciunii lui Dumnezeu servește spre onoare, că nu s'a ales o persoană slabă și neputincioasă, care n'ar fi putut împlini voința lui cea sântă, ci a hotărât și trimis pre unul, carele mai pre sus de toți oamenii a avut putința, de a săvârși marea lucrare a măntuirii neamului omenesc.

Și *timpul*, în carele a venit Isus, a fost cu mare înțelepciune ales; căci a fost tocmai cel mai potrivit și nimerit pentru introducerea unei religii noi, mai bune și de a toată lumea. Nici când până atunci n'a fost atâtea popoare adunate și împreunate sub o singură stăpânire (cea romană), și deci nici când n'a fost așa de ușor de a stringe pe toți sub o religie.

Și celelalte *împrejurări*, cari au premers nașterii lui Christos, — arată, cât de înțelepțește știe

Dzeu să-și întocmească și împlinească scopurile sale. *Vitleemul* a fost locul, de unde următorii lui Avram așteptau pre făgăduitul lor Mesia. Dacă Isus nu s'ar fi născut acolo, atunci am fi avut cauză de-ajuns, de a nu ne crede în persoana lui. Cu toate acestea scurt înainte de naștere, nu era nici un semn, că ea se va întâmpla acolo, căci *Maria* locuia în Nazaret, și nu s'a gândit de feliu, că va naște în Vitleem. Dumnezeu însă a știut se întocmească lucrul așa, ca tocmai acolo se nască. Trebuie chiar atunci se dea împăratul român *August* — care n'a știut nimic despre *Maria* — porunca, ca toți locuitorii țării iudeești să se numere și după familiile lor să se conscrie. Atunci trebuie să meargă și *Maria* la orașul, de unde s'a tras familia ei, pentru ca să se conscrie. Acel oraș a fost Vitleemul și tocmai la ființa ei acolo i-a sosit timpul, în care avea să nască. Nu vedem noi și din aceasta înțelepciunea lui Dumnezeu. . . . ?

3. Mai departe prin nașterea lui Isus se descopere și *atotputința* lui Dumnezeu; întemplantându-se ea din o *fecioară*, se adevăresc cuvintele îngerului: „La Dumnezeu nu este nici un lucru cu neputință.“ Luca 1. 37.

4. În sfârșit prin o astfel de întemplantare, cum a fost nașterea lui Isus, au învățat oamenii a cunoaște *bunătatea și îndurarea* sa cea mare față de ei; și aceste sunt însușirile cele mai îmbucurătoare pentru om la Dumnezeu, și cari ne fac și ne îndeamnă a-l cinși și a ne închina lui cu atât mai mult. Atotputința, înțelepciunea ș. a. ne înfățișează pre Dumnezeu în o stare așa de măreață, că însulă în noi cea mai profundă admirațiune. Cu cât e mai înalt Dumnezeu, cu atât mai mult crește sfiiala noastră față de el, mai vârtos când ne știm a fi și păcătoși. Aceasta o vedem noi și în lume. Cu cât mare domn este cutare persoană, cu atât mai mult ne sfiim a ne apropia de ea; mărirea ei ne înfricoșează, dacă n'am cunoaște de mai înainte bunăvoința ei. Așa ar fi și Dumnezeu, dacă ni l-am închipui numai ca atotputernic, atotînțelept, vecinic ș. a.; ni s'ar părea ca tare departe de noi. Dar după ce el prin nașterea lui Isus ni-a arătat în chip văzut *bunătatea și îndurarea sa*, așa cu curagiu, fără sfiială putem să ne apropiem de el, căci știm, că numai iubire, îndurare și bunăvoință întâmpinăm la el. De bună seamă că și mai înainte ne-am bucurat de *bunătatea lui*; *viața și sănătatea*, care ni-a dăruit-o el noaue, *nutrimântul și bucuria*, de cari se veselește inima noastră, *ajutorul*, care ni-l dă în necazurile noastre, — tot ceace a făcut el pentru noi delă facerea celui dintăiu om, ne arată iubirea sa. Însă așa de bine nu vorbește nimica ca trimiterea în lume a Fiului său unul născut: *prin aceasta a pus coronă iubirii sale față de noi*. Mai mult n'a putut face Dumnezeu, mai bine n'a putut el se adevărea, cât de mult iubește el pre om. D'aceea să ne bucurăm de nașterea lui Isus ca de o zi de

norocire pentru noi. Dar nu numai să ne bucurăm, ci să-i și mulțămim, că ni-a dat un așa mare bine-făcătoriu — cum este Cristos. . . .!

B. B. H.

Topografia satului Măidan

Dedicație P. S. S. Domnului Episcop NICOLAE POPEA

Partea I.

Descrierea satului Măidan și locuitorilor lui

După ce am satisfăcut din îndemnul nostru apelului Prea Stimatului nostru literat, Domnul Dr. Atanasie M. Marienescu, făcut în „Familia“ din 1892, referitoriu la supranumele de familie la Românii din comuna noastră Măidan, am fost îndemnați de acest Prea Stimat Domn a face și o descriere a statului nostru, în carea să înșirăm toate numirile locale din otarul nostru, precum: numele vălilor, apelor, ogașelor, dealurilor etc. așa și a datelor și legendelor istorice, ce se mai susțin în comună, ca așa din acestea, să se poată dovedi vechimea și originea satului nostru și a numirilor acestora.

La aceasta descriere, ne vom folosi numai de date culese din gura poporului, referitoare la singuratecile numiri locale și legende ori tradițiuni populare, păstrate în gura poporului până în timpul prezentei.

Far prin aceasta scriere, sperăm că vom fi imitați de toți colegii noștri, că așa toți din toate părțile să adunăm date istorice din gura poporului nostru, cari sunt cele mai mari dovezi ale existenței noastre, pre acest pământ, ce-l locuim. Și fiind-că numele locale de pre teritorii românesce nu sunt culese, să le adunăm și să dăm ocaziune literaților noștri și în deosebi Dlui Dr. Al. Marienescu, ca să cerceteze vechitatea numirilor locale, căci noi credem, cumcă în ele să reoglindează așa limba și istoria noastră, precum și a popoarelor mai anterioare, premergătoare colonizării noastre.

A) Satul Măidan și teritoriul

Satul nostru se numește Măidan.

Măidanul e o comună mică (sat) cu un teritoriu (ținut, otar) de 4.120 jugere (lanțe) cadastrale, cu 336 numere de case și 1.260 de locuitori, toți Români de religiuinea gr. ort.

Măidanul e situat între dealuri, pre ambele maluri ale vălii Ilișava, (sau Lișava, cum o numesc străinii) carea isvorește de câtră răsărit. Izvorul ei este la crucea Ilișavei mici; o vîna izvorește din dealul numit „Serfinciob“ și alta din „Dobreia;“ și împreunându-se, curge spre apus prin mijlocul satului, carele mai sus are trei, eară la mijloc patru rënduri de case, cu trei drumuri (strade) principale.

Ilișava în timpuri ploioase, mai vîrtos primăvara, esundează de multe ori în holdele cele mai mănoase din hotarale: Măidan, Rachitova și Greovaț (în vechime „Groniu“ ce a fost unicul opid în ținutul nostru) și făcînd stricăciuni mari, mai cu samă în „Zbëg,“ (o luncă în otarul Greovațului) unde se îmbină (sau varsă) cu rîul Caraș.

În astfel de timpuri ploioase, comunicațiunea pre drumuri, preste văli și ogașe, e cu totul întreruptă, căci apa crește repede aducînd petrii (bortoane) și lemne, rupe pînțile și umple vadurile sau le surpă și în acelea să fac rîpe. Însă îndată ce înceată ploile și și neaua dela mînti s'a topit și s'a scurs, valea scade.

Ilișava nu poate eși din albia sa prin sat, pentru-că oamenii au plîntat pre la maluri: sălci, răchiți, pliuți (populus pyramidalis), nuci, băgrini (cîrtaci sau acății) etc.

B) Satul Măidan și locuitorii

Satul Măidan e aproape de doi kilometrii de lung și la apus să începe cu Nrul casei 291 lângă „Ogașul Gergonilor,“ și spre răsărit să termină cu Nr. c. 60, lângă „Ogașul Miului,“ în strada principaiă, în carea la partea dreaptă (pe malul stîng al Ilișavei) să ață 98 locuri de case și fie-care e căte de 20 metri de lat; ear dacă mai computăm și locurile de case goale și ogașele, lungimea satului este chiar de doi kilometrii.

Fie-care loc de casă (plăț) e de 400 orgii pătrate și plăturile sunt îngrădite cu garduri de nuele, împletite printre pari, bătuti tot de o urmă unul de altul în pământ, sau sunt îngrădite cu gard de zid.

Înălțimea gardurilor acestora e dela 1 m. până la 1.50 metri cu propte, ca să nu le trîntească vîntul și cu streșină acoperită cu paie sau spini, ca să nu putrezească.

În grădinile caselor sunt plîntați pomi, și mai cu samă pruni, și numai puțini cultivează în grădina casei și legumele de grădină.

Locuitorii cum am zis la început, toți sunt Români de religiuinea gr. ort. Sunt: evlavioși și țin tare și neclătiți la datinile și obiceiurile strămoșești, și sunt isteți și foarte curagioși; sunt bine desvoldați, cu o statură comună de 1.70 m. până la 1.90 m. ba unii sunt și preste 2 m. înalți, cu pept și membre foarte desvolate, o statură, ce nu se vede în alte sate învecinate.

Statura femeilor variază între 1.60 m. până la 1.80 metrii dar și între femei sunt multe de statură mai înaltă și bine desvolută.

Coloarea feței esle rumenă brunetă, sau cum zicem noi, oacheșă și apoi bîlă adecă: blondă, cu ochi negricaprii și vîneți, pîr negru căstăniu ori blond.

La Măidăneni, caracteristic este traiul comun. Ură sau invidie, nu esistă în Măidan. Cei de o etate să titulează cu „frate“ sau „soră“, „vere,“ sau „văruiică“, „chizule“ (tizule) sau „chiză“ și „matcută.“ Cei mai tineri pre cei mai bătrâni i titulează cu „uică“ (unchiule) sau „mamă“ „ceică“ (mătușă) și „uina,“ fie înrudiți sau nenrudiți; ear cei bătrâni pre cei tineri, cu „draga“ „nepoate“ „copile“. Cei cu căte puțini ani mai tineri, zic celor mai bătrâni „nenea“ și „bacea“ ear femeilor „doda.“

Dacă între bărbați obvine vre-o ceartă pentru dreptul de proprietate sau pentru vre-o daună, femeile și familiile respectivilor știu de aceea, ele prin desbateri din partea femeilor de ambele părți, caută a să împăca, ceea ce mai totdeauna să întemplă prin cedare, sau restituirea daunei în natură.

Necazul din trecut îndată se uită, și reînțepe dragostea frățească de mai nainte.

Dacă femeile se ceartă, mai vârtos pentru prunci, mânia intră sine nu durează decât un moment, și nici când nu se vatămă în onoare unele pre altele, ca în alte locuri; eară de certele femeilor, bărbații nu știu nimic.

Vecinii între sine se ajută împrumutat, ca frații. Vecina ce nu e la lucru în câmp, ci acasă, caută de vitele vecinei, carea e ocupată la câmp, îi fierbe și face bucate pentru cină, îi hrănește porcii veniți dela hită, îi mulge vacile etc. Un lucru destul de caracteristic, cu încredere reciprocă, fie-carea lucră, ca în averea sa proprie.

„A se strica“ vecin pre vecin, se consideră de mare păcat.

Un străin, ar cerca înzădar, de a pune mărturie pre un Măidănean contra altui Măidănean, căci: „el n'a văzut nimic, nu știe nimic.“ Și din contră, dacă vr'un străin ar atăca pre vr'un Măidănean în prezența consătenilor săi, acela poate fi sigur, că numai el va fi, cel ce va perde!

Măidănenii își țin de păcat, a nu se ajuta la rău unii pe alții!

Când moare cineva în sat, se întrec ai da ajutoriul recerut; ear rudeniile și mai vârtos vecinii, își consideră de păcat, a merge la lucru în câmp, sau a lucra și acasă, când este un mort la vecini, sau la un înrudit. Pentru facerea sicriului, a crucii sau a groapei mortului, s'ar considera de cel mai mare păcat, dacă cineva ar lua plată pre acele lucruri.

Săraci, cari ar fi avisați la ajutoriul altora, n'au fost și nu sunt în Măidan. Ear, dacă se întâmplă, că vecina „n'are dela moară“ sau „nu și-au putut cumpăra“ sare, luminare, unsoare etc. pentru aceea nu duce nici cât rău, nici nu se culcă flămândă, căci altă vecină îi dă împrumut o strachină de făină, o lingură de sare, o crișcă de clisă etc.

Când se ia din stână, se culeg pomii etc. toți vecinii își au partea lor, căci vecina le dă „de pomană“ și „în sănătatea oilor“ „în știrea lui Dzeu“ etc. Când se „frige“ (fierbe) răchie, merg unii la alții nechiemați și beau ca din al lor propriu, ear femeile își duc unele altora câte o ploscă de rachie, ca se nu știe bărbații, și ele nu beau nici când, ca se le știe bărbații.

Cu un cuvânt, la noi se susține datina: „a lucra când afli pe cine-va lucrând, și a mânca când îi afli mâncând.“

Din aceste se vede, că traiul comun înțelegerea și ascultarea reciprocă, păstrată la noi în Măidan dela strămoșii nostri, sunt special caracteristice.

Femeia se numește: „Stilpul casei.“

Și bărbații și femeile, bătrâni și tineri și toți la olaltă, își zic unii altora „tu“.

Se salută unii pe alții cu: „ună dimineața“, „ună ziua“ după ameazi cu „ună vremea“ „ună seara“ „sănătate bună“ „se dee Dzeu bine“ etc.

Cei bătrâni sunt stimați, ear un escendent, sau nemorală, este în general de toți desprețuită.

De presinte în Măidan sunt:

de genul bărbătesc 591

de genul femeesc 576

la olaltă 1167 suflete.

Fiind-că pământul din otarul Măidanului, partea cea mai mare e cu păduri și loc de pășunat, delos, și preste 300 jugere steril, locuitorii afară de lucrarea pământului, economia vitelor (la cari le ajută foarte mult femeile), și de plântarea de moșii cu pruni, foarte mulți locuitori se ocupă și cu industria, anume: ca ocnari la ocnele de carbuni din Anina, ca stânginari și ziuăși la societatea de drumuri de fer și la calea ferată, carea trece prin Izlazul și alodiul dominial al comunei noastre, ear partea cea mai mare ca cioplitori de peatră la petrăria de granit în Măidan și de marmor în „Brădet“, cari prin truda lor aduc mulți bani în comună.

Măidănenii dintre profesiuni îmbrătoșează fauritul și lăcătăritul, cojocăritul și preste 200 sunt cioplitori de peatră (Steinmetzer și Ritzeri).

Afară de acestea în Măidan (din fiii Măidanului) sunt: păpucari, rotari, butari, argăsitori, măsurari, zidari, cioplitori de lemn, croitori, neguțitori etc.

În anul acesta un elev din Măidan a gătat cu pictura, și așa de presinte avem și un pictor. Ear arta musicei cu fluera, șurla, flueroniul, bucinul, cărăbile și cimponiul, clănetul, flauta și alauta e așa de lătită, încât mai toți locuitorii știu cânta în câte un instrument de acestea.

(Va urma)

Muntele Athos

Numele Athos îl deriva, — după mitologia, — cei vechi dela urieșul Athos, care în rebel cu zeii, se fieruncat muntele acesta din Thesalia. Fără îndoială au fost muntele Athos, a cărui locuitori au trăit din elemosinele peleginarilor, încă înainte de creștinătate un ce st. a popoarelor din apropiere. Muntele Athos e situat în partea cea de cătră ost, și este una dintre cele trei limbi de pământ în marea egeică cam circa 50 Km. lungă și 5—10 Km. lată și este legată printr'o limbă de pământ de continent.

E o țară muntoasă, carea tot înălțându-se se ridică în munte de 1636 m. înălțime. Întregul teritoriu îl acopere o continuă pădure din cei mai frumoși și aleși arbori, mestecați cu vițe de vie, plante oleioase, pomi și tufe frumos înfloritoare. De o însemnătate deosebită e peninsula aceasta ca sediul unei republice de călugări. Toate națiunile aparținătoare de biserica grecească au una sau mai multe mănăstiri, care în toți anii se cercetează de peregrini veniți din Rusia, Serbia, România, Bulgaria etc. apoi din Asia, Grecia și Constantinopol. Călugări înșiși sunt recuirăți din toate națiunile cu deosebire din Rusia, și trăesc după regulele sântului Vasilie cel mare, de regulă deschiliniți unul de altul. Privilegiile deschilinite, ce le au călugării din Athos — au a le mulțiami Sultanului Murad al II-lea, carele pentru liberă lor supunere încă înaintate de ocuparea Constantinopolului le-a asigurat deplina protecție. Nici până în ziua de astăzi nu este ertat nici unii Musulman, — afară de Aga.

Bostandsi, prin care comunică călugării cu Sultanul, — a să așeza sau numai a intra în săntul cerc al muntelui.

Modul de viață pe muntele Athos este preste măsură cumpătat și strict. Nici o femeie nu este ertat a pași ținutul muntelui.

Contra acestei rendueli, e numai iscodire aceea, că nici un animal iemenin (vaca, găina etc.) n'ar fi ertat să se aducă acolo.

Regimul duhovnicesc al republicei 'l conduce săntul sinod din Karyās orașul cel mai pitoresc și splendid al insulei, unde reșede și Aga Bostandsi. Acest regim consta din egumenii celor 21 de mănăstiri și din 4 președinți, cari se aleg din ceialaltii călugări ai mănăstirilor. Acest sinod ține pre toată săptămâna odată ședința; ear cei 4 președinți compun un comitet permanent. Sinodului îi este subordinată disciplina precum și greua administrare a averilor mănăstirești și crearea tributului anual pentru Sultanul.

Eremitii creștini a pășit pre muntele Athos pre la mijlocul seclului al 9-lea ear la a. 890 s'a zidit cea dintâiu mănăstire, care a primit muntele întreg cu tot tot ținutul lui ca eschisiva proprietate, dar au suferit mult prin năvălirile Arabilor și Sărăcenilor. Intemeietoriul și organisatoriul coloniei monahale au fost la a. 968 călugărul Atanasie, care a edificat esemplara mănăstire Sta Lavră, ear sub Constantin Monarhul (1042—1054) s'a ridicat lângă Lavră și alte mănăstiri în stil mare anume Hesapotamu, Vatopăli, pre lângă ele apoi o multime edificii de piatră cu biserici, grădini, pomării preste tot 180 proprietăți cu 700 călugări. Din bisericuța principală, care au fost mai întâiu s'a făcut cu timpul o pompoasă biserică cu claustru, lângă ea o uliță mare de țerg cu boalte de neguțătorie, apoi uliți laterale pardosite, căși, capele, grădini și formează astăzi orașul cel mic de capetenie a muntelui.

Zidirea celor 20 egumenate ce le aflăm acuma pe muntele Athos pica între anii 970—1385, și cea mai noaună mănăstire mare este a săntului Dionisie. Muntele Athos, având după cum am zis privilegiu deschilinite din partea Sultanilor turcești și fiind scutit de orice invasiune străină, — a fost sau a devenit după căderea imperiului grecesc și ocuparea Constantinopolului, noul Ierusalim a Slovenilor și Românilor, și tot ce — afară de pământ, — posed mănăstirile astăzi, provine din țările slavene de lângă dunăre și din Rusia. Dintre cele 21 mănăstiri mari sunt: Chilantari, Zugrafu, Simopetra, St. Paul, Xenofon și Rusikon serbo-vulgar. Mănăstirea săntul Dionisiu și însași pompoasă Lavră sunt creațiuni ai principilor din Iași și București. Celelalte sunt rusești și trapesontice.

Afară de aceste mănăstiri se mai află încă 10 sate atârnoare de mănăstiri precum și ca la 150 de încăperi pentru eremiți. În fiecare sat sunt circa 60 case deosebite în care petrec câte 4—5 calugări în fiecare casă și sunt supuși la mai aspre indeletniciri de pocăință ca chiar în mănăstiri.

Deoarece aceste sate nu posed bunuri ca mănăstirile, apoi trebuie călugării să-și câștige traiul vietii prin lucrul mânilor. Așa d. e. pregătesc căciuli preotești, cruci, cununi, linguri de lemn etc. În evul mediu a fost mănăstirea din Athos punctul principal al învățături grecești, și centrul artei creștinești din Bisant. Călugării muntelui Athos se consideră încă de pre acelea timpuri, și astăzi ca cei mai învățați în Orient. Ei au o bogată bibliotecă cu circa 13.000 manuscrite, care sunt cu deosebire de conținut teologic, sunt apoi și opuri conținătoare de filosofie clasică. Vechimea și frumseța singuraticelor scrieri — care sunt ornate și cu icoane împărătești și de ale principilor românești și provăzute cu sigile în aur,

plumb, argint, și ceară, — formează, în parte, cele mai prețioase tesauri a diplomației și paleografiei.

Încă mai posed bisericele și mănăstirile pictură aleasă, sculpturi și tot felul de obiecte de artă, din aur, argint și os de Delphin.

(După *Ein Besuch auf dem Berge Athos, Wurzburg 1881 și Fragmente aus dem Orient. II-te Auflage, Stuttgart 1887.*)

Isaia Popoviciu
paroh gr. or.

Invitare de abonament

la

„Foaia diecesană“.

Mulțumind tuturor pentru binevoitoriul sucurs spiritual și material ce l-au dat până acuma pentru susținerea acestei foi, îi rugăm totdeodată, ca și pe viitoriu să sprijinească întreprinderea noastră, cu atât mai vârtos, pentru că această foaie are o misiune mai înaltă culturală și anume: înaintarea intereselor noastre bisericesci, școlare și soțiale.

Deschidem deci un nou abonament pe semestrul II. al anului 1894. cu prețurile de până acuma și adevă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an întreg 5 fl. — cr. sau 10 coroane.
pe jumătate de an 2 fl. 50 cr, „ 5 „

Pentru România și străinătate:

pe un an întreg 14 franci.
pe jumătate de an 7 franci.

Redacțiunea și Administrațiunea.

Varietăți

Dela societățile noastre. „Societatea română de cântări și musică din Caransebeș“ a ținut la 11 Decembrie adunarea sa generală. Raportul comitetului, s'au luat la cunoștință și purcezându-se la alegere s'au ales Dr. P. Barbu president, D. Toma notariu, N. Velcu casariu; apoi P. Drăgălina, I. Bălan, N. Bona, I. Biju și G. Jumanca membrii în comitet. De dirigent al corului s'au angajat D-I învățatoriu Ciorogariu din Valeaboului.

În 18 Decembrie s'au ținut adunarea generală a „Societății române de lectură.“ Adunarea a fost bine cercetată. Comitetul s'au reales; în locul D-lui Brăila s'au ales D-I A. Popescu.

Pentru ce să s'arbează Crăciunul în 25 Decembrie? Creștinii de pe timpul când în Roma și Athena domnea păgânismul, s'arbatoreau împreună cu compatrioții lor păgâni la finea lunii lui Decembrie Saturnalielile și s'arbatoreau Mithra. Aceasta din urmă își are originea în Persia și să împreuna cu s'arbatoreau Saturnalielilor, când

aceasta degenerase în orgii. Cea din urmă zi de sărbătoare, 24 Decembrie, era mai scurtă și se cheama „dies brumalis;” pe aceasta zi cădea sărbătoarea Mithra, și pe ziua următoare, 25 Decembrie, sărbătoarea soarelui. Creștinii însă își esplicară lucrul cu totul altfel. Soarele creștinismului tinăr, dar cuceritoriu, era Cristos. „Astfel,” zice un scriitoriu vechiu, „atât păgânii, cât și creștinii țineau o sărbătoare comună, cu toate că conceptul ei a isvorit din diferite puncte de vedere.” Mai târziu apoi se născu ceartă pentru ziua de 25 Decembrie și cea de 6 Ianuarie; unele comunități sărbău sărbătoarea nașterii și a botezului de-odată la 6 Ianuarie, altele deosebit, pe una la 25 Decembrie și pe alta la 6 Ianuarie, și în fine erau comunități, cari sărbău amândouă, sărbătorile de-odată într-una sau alta din zilele amintite. Împăratul Iustinian pusă în urmă capăt certeii; el dădu în anul 550 un edict, în care hotărî, că la 25 Decembrie să se țină sărbătoarea nașterii, iar la 6 Ianuarie cea a botezului. De atunci încoace sărbătoarea s'a unificat, de oare-ce chiar și biserica grecească ține sărbătoarea, după calendarul ei, la 25 Decembrie.

Redactorul responsabil al Dreptății, Dr. Valeriu Brănișce, a fost osîndit la 2 ani închisoare de stat și la 1300 fl. în bani, apoi la solvirea speselor de 119 fl. 70 cr.

Necrolog. Plini de adîncă durere și întristare facem cunoscut tuturor neamurilor, amicilor și cunoscuților, că scumpul nostru soț, respective tată, fiu, frate, cumnat și unchiu *Nicolae Blajovan*, preot. gr. or. rom. în Dezești, după un îndelungat și greu morb, în etate de 26 ani, în primul an al preoției și fericitei căsătorii, după împărtășirea cu santele taine, a reposat în Domnul astăzi la 4 $\frac{1}{2}$ oare după amiază la fratele său în Bocșa-montană. Însmormîntarea a fost Vineri în 16/28 Decembrie a. c. la 10 oare a. m. în comuna nașterii sale Hodoș, lângă Logoj, unde s'au transportat rămășițele neuitatului defunct. — *Bocșa-montană* în 14/26 Decembrie 1894. — *Familia întristată.*

Profețiile lui Falb pentru anul 1895. Renumitul profetitoriu de timp, Rudolf Falb, ne spune, că în anul viitoriu vor fi următoarele zile critice: 1) de primul ordin: 11 Ianuarie, 3 Februarie, 11 și 20 Martie, 3 Aprilie, 22 Iulie, 20 August, 18 Septembrie și 18 Octombrie; 2) de al doilea ordin: 24 Ianuarie, 26 Martie, 25 April, 9 Maiu, 22 Iunie, 4 Septembrie, 14 Octombrie, 2 și 16 Noembrie și 31 Decembrie; 3) de al treilea ordin: 25 Ianuarie, 24 Maiu, 7 Iunie, 7 Iulie, 5 August, 2 și 16 Decembrie. Cele mai puternice trei zile critice 11 și 20 Martie și 18 Septembrie, se vor potența prin întunecimi de soare. În total vor fi 25 zile critice. În cea dintâi jumătate a lunii Ianuarie va cădea multă zăpadă, pe când în Februarie mai puțină, și în această lună timpul va fi uscat și rece. În jumătatea dintâi a lunii Martie va ploua și va fi cald, iar cam prin 20 va cădea multă nea. Aprilul ne va aduce zăpadă, dar și furtune, iar în Maiu vor domni mari furtune și viscole. O „lună rea” o numește Falb luna lui Iunie, în care va ploua foarte

mult și în care furtunile, rupturile de nori și esundările vor fi la ordinea zilei. Repertoriul timpului pentru jumătatea a doua a anului 1895 va împărtăși-o Falb numai mai târziu.

Concurs

Pre baza ordinațiunii consistoriale ddto 14 Iulie a. c. Nr. 1600 B. se scrie concurs pentru postul de capelan pre lângă neputinciosul paroh Iosif Muntean dela parohia de clasa a II-a din Vraniu, cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt a treia parte ($\frac{1}{3}$) din toate venitele parohiei susnumitului paroh și anume:

- 1) din sesiunea parohială constătătoare din 30 jugere,
- 2) din plațul parohial și grădina întregitoare,
- 3) din birul dela 180 case,
- 4) din stola usuată.

Recurenții cualificați sunt avisați, ca recursele lor ajustate cu documentele prescise, și adresate comitetului parohial, să le subștearnă protopresbiterului Filip Adam în Iam, avînd dînsii a se înfățișa în sînta biserică locală în vr'o Duminecă sau sărbătoare.

Vraniu, în 12 Noembrie 1894.

[79] 2 - 3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Filip Adam*, protopresbiter.

Licitațiune minuendă

Pe baza încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan ddto 15 Septembrie a. c. Nr. 2633 B. se scrie licitațiune minuendă pentru lucrările de renovare la biserică gr. or. română din *Racovița*, protopresbiteratul Buziașului, cu prețul de esclamațiune:

- a) pentru zidariu 719 fl. 25 cr.
- b) pentru tinichieriu 145 fl. 50 cr.

Planul și specificațiunea de măsuri și spese se pot vedea la președintele comitetului parohial.

Licitațiunea minuendă se va ținea Luni în 26 Decembrie st. v. a. c. la 11 oare a. m. în biserica din loc.

Reflectanții vor avea a se presenta în persoană la licitațiune, avînd a depune la începerea licitațiunii vadiul de 10% din prețul de esclamațiune.

Lucrarea se va începe de primăvara.

Din ședința comitetului parohial ținută la 30 Octombrie 1894.

[77] 3—3

Vichentie Murariu,
preot și preș. comit. paroh.

Petru Mîrcu,
not. comit. paroh.

